

Звіт про результати

фокус-групового дослідження серед здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня ОНП «Стоматологія» Навчально-наукового медичного інституту

Фокус-групове дослідження серед аспірантів **Навчально-наукового медичного інституту** Сумського державного університету, що навчаються за освітньо-науковою програмою «Стоматологія» проведене 19 січня 2022 року в очному форматі в рамках реалізації внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Дослідження проводилось співробітниками Лабораторії виміру якості вищої освіти з метою вивчення оцінок здобувачами вищої освіти різних складових реалізації освітньо-наукової програми.

Модератори - фахівці Лабораторії виміру якості вищої.

Мета даного соціологічного дослідження - поглиблена оцінка здобувачами вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня якості змісту та реалізації ОНП «Стоматологія».

Як інструмент застосовано розроблений та затверджений у встановленому порядку спеціальний гайд-сценарій, що охоплював важливі для формування загальної оцінки блоки питань: освітню компоненту, якість викладання, наукове керівництво, загальну підтримку освітньої програми.

Збирання даних проводилось методом глибинного колективного інтерв'ю шляхом фіксації даних на диктофон відповідей учасників та учасниць на запитання, що ставилися модератором фокус-групи. Враховувались також окремі зауваження, доповнення або реакція на репліки інших учасників.

Обробка даних виконувалась шляхом розшифрування аудіозаписів, а також рукописних записів спостережень і вражень модераторів щодо емоційної атмосфери, невербальних реакцій учасників, неформального розподілу ролей між учасниками. На основі такої обробки зроблені узагальнені висновки.

У роботі фокус-групи взяли участь **6 осіб**.

1. У цілому учасники/ці фокус-групи досить позитивно оцінюють навчання за цією ОНП і **задоволені** власним вибором програми. Так, відповіді на комплекс запитань: **Чи задоволені Ви власним вибором освітньої програми? Наскільки справдилися Ваші очікування? Можливо – страхи чи сумніви? Що можете віднести сьогодні до позитивних сторін ОП? А що віднесли б до негативних сторін? Що найбільш розчарує?** - були позитивними, очікування здобувачів виправдалися повністю.

«Про вибір не шкодую». «Вибір однозначно був свідомим». «Був варіант виїзду за кордон, але, напевно, зараз ми тут потрібніші». «За плечима перший рік аспірантури. Можу сказати, що всі предмети, які ми вивчали, потрібні аспірантам».

Здобувач вищої освіти, яка навчається на 1 курсі, зазначила: «Я у 2021 році закінчила навчання і відразу вступила в аспірантуру. Я сприймаю аспірантуру зараз більше, як продовження навчання».

Запитання модератора **Що віднесли б до негативних сторін ОНП і що найбільш розчаровує?** не зацікавило учасників фокус-групи. Таким чином, можна зробити висновок про відсутність нагальних та невирішених проблем. На загальну позитивну оцінку впливає й те, що більшість учасників/ць зазначали відсутність страху чи сумнівів, адже були вже знайомі з репутацією кафедри, викладачами, що, в свою чергу, також додавало впевненості при вступі до аспірантури. «При вступі орієнтувалася на кафедру. Навіть не бачила себе на іншій кафедрі, продовжила навчання після магістратури з перспективою бути співробітником улюбленої кафедри. Це ті люди, з якими хочеться працювати». «Хотілося залишитися на кафедрі в якості викладача».

2. На основі обговорення можемо зробити висновок, що **зміст ОНП відповідає науковим інтересам здобувачів і їм цікаво працювати** у визначеному напрямі. У різному форматі учасниками висловлена впевнена позиція і щодо врахування їх наукових інтересів під час формулювання теми дисертації.

«Ті дисципліни, які ми вивчали, були корисними. Проте, для мене важливіше живе спілкування з викладачами, тому хотілося б, щоб усі заняття проходили офлайн. Я практикуючий лікар зі своєю теорією, хочу тепер більше досягти в науковій діяльності». «З загальними дисциплінами отримуєш більше особистий розвиток, що також допомагає нам у професійній діяльності». «Є позитивні моменти по організації структури дисертації. Але хотілося б більше предметів, більш вузької спеціалізації по нашій специфіці».

Учасники фокус-групи зазначили, що вибір теми дисертаційного дослідження був свідомим. Одна із учасниць розглядає можливість певної корекції теми, але в межах обраного напрямку досліджень. «З кожним дослідженням ти можеш відкривати для себе нові перспективи, тому тема може змінюватися. Те, що я для себе запланувала - по тим сходинкам я і йду. Темою задоволена».

3. На запитання щодо того, **чи забезпечує ОНП (через окремі дисципліни, консультування, експерименти тощо) повноцінну підготовку до дослідницької діяльності**, учасники дали позитивні відповіді. При цьому висловлені різні підходи.

«На всіх предметах ми обговорювали питання, які стосуються медицини і нашого дисертаційного дослідження». «Нас навчали як правильно і грамотно писати статті, які слова зараз використовуються у наукових працях. На англійській мові все було пов'язано з медичною термінологією».

Учасники фокус-групи високо оцінили дисципліну, що пов'язана з методологією наукового дослідження. Окремо було відмічено, що її викладав фахівець, який розуміється і на особливостях проведення дисертаційних досліджень, і предметної області ОНП.

4. На запитання модератора Як Ви оцінюєте своє навчальне навантаження в частині оптимальності годин аудиторних занять, достатності часу на виконання завдань самостійної роботи та підготовку дисертаційного дослідження? переважна більшість учасників зазначили, що рівень навчального навантаження є помірним і, в цілому, їм достатньо часу для вивчення навчальних дисциплін, виконання завдань самостійної роботи. Учасники фокус-групи, які є практикуючими лікарями, відмітили, що інколи їм важко поєднувати навчання з роботою.

5. На основі обговорення запитання Чи забезпечує програма формування універсальних навичок (soft skills) – вміння працювати в команді, лідерство, тайм-менеджмент та інші? можна зробити висновок, що учасники/ці переважно є задоволеними можливостями формування універсальних навичок. Окремо було відмічено, що здобувачі хотіли б отримати навички протидії професійному вигоранню, які є корисними як у професійному, так і приватному житті.

«Я вдячна аспірантурі, бо завдяки їй я познайомилася з дуже цікавими та розумними людьми. Були деякі предмети, де нам показали як ми можемо досягти поставлених цілей, розвивати навички лідерства, командної роботи».

6. Переважна більшість учасників дали позитивні відповіді на запитання Чи вважаєте Ви, що програма включає достатньо навчальних курсів, необхідних для успішного виконання дисертаційного дослідження? Наскільки ці курси відповідають Вашим очікуванням? Щоб особисто Ви змінили? Більшість навчальних дисциплін аспіранти вважають цікавими і корисними, а їх кількість достатньою для успішного виконання дисертаційного дослідження. «Є дисципліни, зокрема «Методологія та методи наукових досліджень», які дуже допомагають у підготовці дисертаційної роботи. Можна сказати, нам дали вудочку». «Методологія та методи наукових досліджень» читає викладач з медичного інституту, тому він нам надає інформацію, яка знадобиться нам у науковій роботі». «Викладачі-медики нам дають все по факту, показують, де знайти потрібну літературу». «Курс «Методологія та методи наукових досліджень» та «Управління науковими проектами» – це те, що 100% було корисним і необхідним». «Курсів вистачило». «Інноваційна педагогічна діяльність» – дуже цікавий і потрібний предмет, але мені здається, що його треба дещо підкоригувати в кількості занять. На лекціях було дуже цікаво, викладач намагалася дати максимум корисної інформації».

7. Систему вибору дисциплін в рамках ОНП учасники фокус-групи загалом оцінюють позитивно. Їх задовольняє перелік та кількість освітніх компонентів, і не було зазначено, що від окремих дисциплін вони хотіли б відмовитись.

8. Обговорення запитання Наскільки з Вашої точки зору, пропоновані ОК відображають сучасний стан розвитку науки у обраній сфері? засвідчує, що учасники фокус-групи позитивно оцінюють даний аспект реалізації ОНП.

«На мій погляд, зміст всіх вивчених дисциплін відповідає сучасному стану розвитку науки. Все, що я дізналася за 1 рік аспірантури, було

актуальним. Вразило те, як викладач української мови розповідала про всі новинки в словах і наголосах». «Думаю, що і сформована тематика дисертації, і дисципліни є сучасниками».

9. Результати участі здобувачів в обговоренні запитання Як Ви оцінюєте доступ до наукометричних баз даних, до лабораторного, клінічного, студійного або іншого обладнання та інформації під час навчання в аспірантурі? дозволяють зробити висновки, що учасники повністю задоволені роботою бібліотеки і налагодженою комунікацією, яка забезпечує всю необхідну інформацію для досліджень. «Бібліотека пересилає на електронну пошту весь перелік можливостей».

Результати обговорення даного питання демонструють достатній рівень задоволеності учасників фокус-групи, створеними в університеті можливостями щодо доступу та використання обладнання, що необхідне під час виконання наукових досліджень. «До лабораторного обладнання, яке мені потрібне для виконання досліджень, завжди був доступ». «Мені потрібен був скануючий електронний мікроскоп, я міг ним скористатися, але треба було записатися в чергу. Чекав недовго».

10. Досить позитивно висловлюються учасники фокус-групи про співпрацю та спілкування зі своїми **науковими керівниками**, зокрема в частині допомоги при формуванні освітньої траєкторії (індивідуального наукового плану), виборі теми дисертації, підготовці наукових публікацій та тексту дисертації, плануванні стажування. При цьому всі учасники відмітили, що наукові керівники завжди доступні для консультацій і позитивно реагують на всі прохання та проблеми.

«Науковий керівник направляє у правильне русло, консультиє, допомагає, моя тема пов'язана з працями наукового керівника». «Мій науковий керівник завжди на зв'язку. Керівник допомагає по всім аспектам підготовки наукових досліджень».

11. Щодо досвіду виконання науково-дослідних тем і задоволеності рівнем залучення активну участь в обговоренні взяли аспіранти, які вже мали досвід наукової роботи. «Є досвід участі. Моє прізвище є в 2-х патентах як співавтор, для дисертації це дуже корисно».

За оцінками аспірантів, на їхнє залучення до виконання науково-дослідних робіт впливають: курс навчання, тематика дослідження, зокрема наявність НДР на кафедрі, власний досвід здобувачів вищої освіти.

12. Щодо досвіду академічної мобільності учасники фокус-групи зазначили, що вони добре поінформовані та зацікавлені щодо участі в міжнародних освітніх та наукових проектах. «Абсолютно реальна перспектива. Тим більше, що зараз багато програм онлайн-стажування. Проходила стажування в Кракові, завдяки новітнім технологіям на лекціях присутні люди з багатьох країн, обмінюються досвідом». «Я збираюся на стажування у Швецію на 3 місяці. З університетом проблем не було, допомогли оформити всі документи». «Є досвід стажування за кордоном, і онлайн, і офлайн». «Їдеш і для себе, і для кафедри. Вивчаєш сучасні методики викладання, це важливо і для колективу кафедри». «Головні бар'єри –

карантинні обмеження, мова, робота». «Бар'єри пов'язані лише з особистими справами, а університет надає всі можливості».

Отже, за словами учасників сімейні обставини та паралельна робота визначаються як основні стримувальні чинники для участі у програмах академічної мобільності.

13. Питання щодо випадків недобросовісного відношення з боку викладачів, зокрема, неякісного проведення занять викладачами не викликало жодного інтересу. І навіть повторене модератором пізніше, в іншому форматі, також не знайшло підтримки.

14. На запитання модератора **Чи обрали б Ви знову цю програму, якби була така можливість?** всі учасники фокус-групи відповіли, що знову обрали б цю освітньо-наукову програму.

Після завершення основного обговорення учасникам/цям пропонувалось висловитись стосовно того, на які додаткові питання в рамках даної зустрічі їм хотілось би відповісти.

Пропозицій від здобувачів вищої освіти не було надано. При цьому самі учасники позитивно оцінили дискусію, що відбулась, вважають її корисною.